

Есеј на тема:

Quid pro quo

Битола, 2015г.

QUID PRO QUO¹

Се викам Џејн Спероу. Имам шест раце и четири нозе. И илјада лица и уште толку недостатоци. Саркастична увертира, колку само да го почувствуваш почетокот на крајот, да те запознаам со мојов дуализам и парадокс.

Во кој дел од Дантеовиот „Пекол“ спаѓаш ти, скапоцен читателу? Помисли се добро. Присети се убаво на деветте кругови. Те прашувам бидејќи јас читам, читам и се чудам. А мојата потсвест која суди праведно и чесно, безмилосно ме сместува во канџите на сите девет кругови. Се граба по мене, како грабливец по плен.

Во *првиот* сум спаѓал бидејќи сум ги прифатил многубошците и сум бил паган.

Во *вториот* круг заради моето прељубништво.

Од самиот поглед на Кербер морници ме полазуваат, мислиш ја чита секоја моја алчна, лакома и завидлива помисла која проструила низ моите вени. Пулсот мој е како Морзеова азбука за триглавото куче.

Сочувствително го погледнувам Плутон богот на богатствата, претставен како страшен демон. Како овој круг да го прескокнам скапоцен читателу, кога сум постапил злобно, а и горделивоста ми била ахилова пета?!

Мислев дека ќе го одминам Градот на Луцифер, елегантно и горделиво. Но Сатаната широко ми ги отвори портите, додека потсвеста и алтер егото ми објаснуваат, нешто чкртаат, пречкртуваат, собираат, одземаат, додаваат, бришат и сумираат. Гневот е причината за моето заробеништво во овој *петти круг* од Пеколот.

Не запирам, амбициозно и снисходливо одам понатаму. Ме дочекуваат трите еринии, Тизифона, Мегера и Алекта, бидејќи и еретик сум бил. Ескивирам, со обидувам бар овој круг да го избегнам, кога доаѓа горгоната Медуза и ме претвора во камен, колку само да ме снема, или уште полошо, да ме има и да ми тежи секое делче од моево битие.

---

¹ **Quid pro quo** или „нешто за нешто“ е Латински термин кој најчесто се употребува во финанска конотација за опишување на договор помеѓу две страни, при што секоја страна обезбедува добро или услуга, во замена за добро или услуга.

Сум си имал свое место и во *седмиот круг*, бар така алтер егово вика, скапоцен читателу, затоа што сум измамил нечии насмевки, и сум крадел нечии погледи. И не сум спречил самоубиство (бидејќи норма било да се помогне), затоа што сум чул, а не спречил богохулие.

Не сум поштеден ниту од *осмиот* и *деветтиот круг*, скапоцен читателу. Лакомец, заводлив, ласкател, лицемер, и сведок на сеење раздор сум бил вика алтер егово. Но најмногу од сè пријателе, сум бил предавник на себеси со многуте алтер ега, и како таков сум припаѓал во сите девет кругови на Пеколот.

Ќе ти кажам скапоцен читателу како се трудев да им објаснам, да им покажам дека не сум јас крив, то ест дека не знаев дека сум крив.

И мислев, а и се надевав дека ќе успеам да стигнам на крај и до рајот.

Или мислев дека мислам.

Нацртав скица на човечко тело од илјада коцки. За секоја коцка снимив филм. Краткометражен документарец за авторот и неговите лица. И така редум ги пополнив сите до една коцки.

Филм број 1: Винсент Ван Гог.

Винсент Ван Гог претпочитал да конзумира жолта боја, мислејќи дека така ќе успее да ја внесе среќата во него. Многумина го сметаат за луд и глупав заради тоа, бидејќи бојата сама по себе е отровна, иако е очигледно дека јадењето боја нема никаква директна корелација со нечија среќа.

Навистина, јадењето жолта боја не е ништо поразлично од заљубување или употреба на дроги. Голем е ризикот да ви го „скршат“ срцето или да се предозирате, но луѓето сепак го прават тоа секојдневно поради постоењето на можноста да профункционира, па да ги направи работите подобри. Секој е поборник за својата „жолта боја“.

Филм број 2: Франц Кафка.

Приказната кажува дека во паркот каде што Кафка често одел, сретнал мало девојче. Девојчето плачело и било натажено поради својата загубена кукла. Кафка и малото девојче се договориле да се сретнат наредниот ден на исто место со цел заедно да ја бараат загубената кукла. Бидејќи не можеле да ја најдат куклата, тој напишал писмо од куклата и кога се сретнале тој ѝ го прочитал на девојчето: „Те молам немој да жалиш по мене, јас заминав на патување да го видам

светот. Ќе ти праќам писма за моите авантури”. Ова писмо е почетокот на многу други писма, со што малото девојче се утешило.

Кога средбите доаѓале при крај, Кафка донел кукла. Очигледно новата кукла била далеку различна од оригиналната кукла. Прикаченото писмо на куклата објаснувало: „моите патувања ме променија”.

Многу години подоцна, сега веќе пораснатото девојче пронашло писмо скриено во речиси незабележлива пукнатина во новата кукла - „сè она што го сакаш, евентуално ќе го изгубиш, но на крајот љубовта ќе се врати во поинаква форма”.

Та нели сите ние сме ја изгубиле својата „стара кукла”, а потоа сме пронашле среќа како во изгубената, така и во новопронајдената кукла?!

Филм број 3: Војажер сателитот.

„Војажер е среќник, бидејќи тој е најпапетниот сателит. Тој успеа да стигне најдалеку. И не е осамен, бидејќи се јавува дома и комуницира со нас. И ни кажува за сите чуда кои ги гледа. Постои цел универзум кој треба да го истражи, а само што го напушта нашиот Сончев систем.

Можеби ќе беше побезбедно за него да останеше дома, но тогаш ќе станеше „депресивен”, затоа што никогаш немаше да ја оствари својата мисија. Никогаш немаше да открие работи.

Не се работи за тоа дека сè има свој почеток и крај, важна е приказната која се раскажува. Што е тоа што те прави жив? Што ти примамува насмевка?

Помисли барем на момент дека ти си Војажер. Помисли дека одиш да го пропатуваш светот, и ѝ се јавуваш на мајка ти живо раскажувајќи ѝ за сите извонредни нешта кои ги гледаш. Сигурно не би сакал твојот живот да го поминеш криејќи се под твојот кревет стравувајќи од непознатото, пробај да бидеш храбар и да го правиш она што те прави среќен и радосен, да научиш да откриваш. Можеби токму ти си личноста која ќе открие нешто корисно за овој свет, но тоа нема да се случи ако исплашено се „криеш под креветот”. Размислувај за себе по малку како Војажер. Што е она што те тера да се смееш?

Следен документарец: Пабло Неруда.

„Те сакам без да знам зошто, на кој начин или од кога. Те сакам едноставно, без предрасуди или горделивост: те сакам на овој начин бидејќи не знам друг начин на љубење туку само овој, во кој нема Јас или Ти, толку интимен што

твојата рака на моите гради е моја, толку интимен што кога ќе заспијам, твоите очи се затвораат”.²

Последно, но не и помалку важно филмско сценарио: Горан Стефановски.

„Вие сте осудени на пропаст. Не на пропаст, затоа што пропаста е дефинирана состојба, и не на благосостојба, од која сте толку далеку, туку на пропаѓање. Постојано и постојано пропаѓање. Во истите дупки. На ист начин. Повторно и повторно. Упорно и тврдоглаво. Никогаш не извлекувате никакво искуство. Тоа станува смешно. Па мечка во циркус научува да вози велосипед.

Младоста ја минувате на корзо грицкајќи семки. Не читате ништо потешко од стрипови за гусари. Кисните по меани, а не знаете да пиете. После две ракии ви светнуваат очите и почнувате да се прегрнувате, бакнувате и да му се заканувате на цел свет. И веќе не гледате кој што ви прави зад грб. Или не пијте или научите подобро да поднесувате алкохол.

Треба нешто да сторите со себе. Да се ослободите од стегите на вашиот мазохизам и да пуштите да ве води срцето. Срцето не е никогаш мазохистички настроено, тоа е радосно, главата е таа која прави проблеми.

Свесен сум дека вас ве глода и друга мака: вие не знаете што точно сака вашето срце. Но тоа е лажна дилема. Никогаш не сте го пуштиле да ви каже. Го држите задушено во малиот џеб и кукате што не умеете да го следите внатрешниот инстинкт. Оставете го срцето слободно да дише и тоа ќе ви се јави.

Треба некој да ве фати за коса, да ви ги скрши коските, ди ви ги отвори очите, ушите и носот, да ве смеша, да ве измели, да ве изгмечи и повторно да ве состави како ново човечко суштество. Вие и сега имате очи, уши и нос, но не ги употребувате. Ви служат како украс. Ништо не гледате, ништо не слушате.

Живеете кретенски, хипнотизиран, во малограѓански полусон и чекате откровение, чудо, се подготвувате за големиот час кога вашиот живот конечно ќе започне, а се повеќе се сомневате дека тој час воопшто нема да дојде. А годините минуваат и денес-утре животот поминал.

Се вртите околу себе – пустош. Откровението не дошло, а навиката станала корава. Па заминувате до најблиската кафеана и наздравувате со непознати намерници во името на нејасните визији за она што сте можеле да бидете.”³

---

² Цитат од Пабло Неруда.

³ Извадок од делото „Диво месо“ од авторот Горан Стефановски.

Кога веќе потсвеста решила да ме зароби во затворениот круг на Дантеовиот пекол, потребно е да кажам збор-два за моите илјада лица. Затоа што јас сум тажната жолта боја на Ван Гог, јас сум и двете кукли на Кафка, затоа што јас сум и Војажер, и нежната душа на Неруда. Она што е Абракас за Синклер, за Макс Демијан и за госпоѓа Ева, најмногу она што се сите тие за Херман Хесе – *жолтата птица*, за мене се моето ЈАС. Илјада филмови, илјада коцки, илјада јас од кои сите го сочинуваат моето тело и дух, ме чинат мене.

И сега гледам исто како во „Дивото месо“ на Горан Стефановски – и ние еден ден ќе престанеме да ги бараме чудовиштата под нашиот кревет кога ќе сфатиме дека всушност тие се во нас.

Затоа спаѓам во сите девет кругови на Пеколот. Затоа што не можам да бидам свој без да допуштам сите илјада коцки, сите илјада документарци, сите илјада алтер ега да пуштат корени длабоко во моево битие – сите тие се ЈАС.

И моите шест раце сум ЈАС.

И моите четири нозе.

И веќе не ги гледам како недостатоци, туку како неопходни делови за еден механизам.

И јас сум сите илјада алтер ега.

И ги најдов моите илјада затоа.

Сега знаеш зошто.

Сега знам зошто.

Бидејќи во зборовите се искрадувам.

И во нив ме гледаш.

И во речениците ми е жигот.

И во зениците твои ми е одразот.

И во рацете што го држат ова парче хартија ми е душата.

И пасијата.

И илјада јас.

ШИФРА:

Џејн Спероу